

SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY: 2008. ÉVI DÍJAZOTTAK

A gyermekgyógyász professzor, Katona Márta a Szegeđért Alapítvány 2008. évi fődíjasa

FOTÓ: KARNOK CSABA

GYEREKEK MEGMENTŐJE

A Szegeđért Alapítvány 19. díjkiosztó gáláját szombaton 19 órakor tartják a Szegeđi Nemzeti Színházban. A fődíjat idén Katona Márta szegeđi gyermekgyógyász professzornak ítelték. A szakember óriási elismerésnek tartja a kitüntetést a „társaság miatt”, és mert kedvenc városától kapja. Ez alkalommal beszélt arról is, honnan lehet erőt meríteni a sokszor tragédiákkal is együtt járó munkához.

TOMBÁCS RÓBERT

- Fantasztikus meglepetés, napokig nem tudtam felocsúdni a megtiszteltetésből és meghatottságból. Ezzel a díjjal egy különleges társaságba kerültem, amelynek tagjait mind nagyra becsülöm. Bár nem Szegeđen születtem, ízig-veéig szegeđinek érzem magam, ide köt a család, a tanulmányaim, a munkám, a barátaim - beszélt érzéseiről a Szegeđért Alapítvány idei fődíjasa, Katona Márta, a szegeđi gyermekklinika újszülött intenzív osztályának vezetője. A professzor azt mondta, a szakmai díjak, kitüntetések mellett ez lesz az egyik legnagyobb elismerése, hiszen attól a várostól kapja, amelyik számára a legfontosabb.

Katona Márta családi inspirációra választotta az orvosi, azon belül is a gyermekgyógyászati hivatást: édesapja és egyik nővére is gyermekorvos volt. A dévaványai születésű Katona Márta Szegeđen szerezte summa cum laude minősítéssel orvosi diplomáját. 1976-ban kezdte pályáját szakorvosként a szegeđi gyermekklinikán - első és azóta is egyetlen munkahelyén. 1981-től tanársegéd, 1988-tól adjunktus, 1996-tól docens, 2005-től professzor lett, szakterülete a csecsemő és gyermek intenzív ellátás, illetve a gyermekkardiológia. Kiváló eredményeket ért el az éretlen újszülöttek korszerű lélegeztetésében, a veleszületett szívhibák diagnosztikájában és műtésében, valamint a műtét utáni kezelések területén.

Számos hazai és nemzetközi szakmai társaság tagja, aktív egyetemi oktató, 350 előadást tartott különféle kongresszusokon, nemzetközi szakmai kapcsolattrendszere igen széleskörű. A Szegeđi Gyermekszívek Gyógyulásaért Alapítvány kuratóriumi elnöke.

Aktív egyetemi oktató, aki az orvostanhallgatók, rezidensek és szakorvosok képzése és továbbképzése mellett komoly figyelmet fordít a nővérek és más szakdolgozók ismereteinek bővítésére és korszerűsítésére.

Kollégáival mindig a minőségi gyógyításra törekedett - mondta -, ezért állandóan igyekezett-igyekezik meghonosítani a legkorszerűbb eljárásokat, berendezéseket Szegeđen is.

A gyermekklinika újszülött intenzív osztályán egy hatalmas tablón látható néhány száz gyerek fotója a több ezer kicsi közül, aki életét vagy gyógyulását köszönheti Katona Márta közreműködésének.

A professzor azt mondja, sokan még felnőttként is visszajönnek megköszönni, amit annak idején tettek értük. Akad, aki gyermekét, unokáját is elhozza. Ezek a visszajelzések adnak erőt a néha tragédiákkal is együtt járó munkához - tette hozzá a friss fődíjas gyermekgyógyász.

A LEGTÖBBSZÖR IDÉZETT TUDÓS

A legproduktívabb, a világszerte legtöbb idézett magyar kutatók közé tartozik Fülöp Ferenc akadémikus (képünkön). A Szegeđi Tudományegyetem Gyógyszerésztudományi Kar dékánja nyerte el a Tudományos Kuratórium Szökefalvi-Nagy Béla-díját.

MUNKATÁRSUNKTÓL

- Nem született szegeđiként nagyra értékelem, hogy volt tanárain és kollégáim után idén nekem ítelték a díjat - fogalmazott Fülöp Ferenc akadémikus.

A szanki diák Szegeđen szerzett vegyész diplomát 1975-ben. Először a Chinoin doktoranduszaként dolgozott, 1981 óta oktat a szegeđi egyetemen.

Tudományos pályája gyorsan és nyílegyenesen ívelt felfelé: 1990-től a kémiai tudományok doktora, 2007-től akadémikus. Egyetemi tanári kinevezésekor 39 éves volt, így a Szegeđi Tudományegyetem mai professzorai közül ő szerezte legfiatalabb korban e címet.

A telített heterociklusok szintézise Fülöp professzor fő kutatási területe, a gyűrű-lánc tautóméria vizsgálata, a felfedező gyógyszerkutatás az élete. Az ezer legidézettebb magyar tudós között tartják számon, a kémiai tudományok területén 5. a rangsorban. Számos tudományos társaság, szerkesztőbizottság tagja, tisztségviselője. Nemzetközi tudományos kapcsolattrendszere rendkívül kiterjedt.

- Gyógyszerkutatási eredményeim mellett arra vagyok a legbüszkébb, hogy a gyógyszerésztudományok doktori iskola vezetőjeként sikerült egységesíteni a képzést - fogalmazott az akadémikus, akinek ez ideig 15 PhD-hallgatója védte meg értekezését.

KÁLMÁN MŰVÉSZ ÚR

Gyönyörűnek tartja operai énekesi pályáját a 75 éves Gyimesi Kálmán (képünkön). Munkásságát most a Művészeti Kuratórium Gregor József-díjával ismerik el.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Közel fél évszázada, 1962 óta a Szegeđi Nemzeti Színház tagja Gyimesi Kálmán. A

Zeneakadémián Lendvay Andort, Forrai Miklóst tekinti mestereinek, szolfézst Kodály Zoltánnál tanult.

Kiemelkedő alakításai között tartja számon, hogy a 26 Verdi-operából 16-ban szerepelt. Kedvenc alakításai között tartja számon Figarót a Sevillai borbélyban, de volt Malatesta a Don Pasquálban, Tiborc a Bánk bánban, Luna gróf a Trubadúrban, Germont a Traviatában. Felejthetetlen a Falstaffban, amelyet máig legkedvesebb szerepeként emleget.

Művészi teljesítményét 1969-ben Liszt Ferenc-díjjal ismerték el, 1982-ben az érdemes művész címet nyerte el. Tavaly ő kapta a Dömötör-életműdíjat. Miközben ezeket nagyra értékeli, legnagyobb kitüntetésének a közönség megbecsülését és szeretetét tartja. Az egyik legismertebb művésze és személyisége városunknak Gyimesi Kálmán. Kálmánnak szólítja őt az utca embere, a pályatárs, a színikritikus, miközben mindenki magában hozzátesszi: Művész Úr.

MÓRA ÉS „A GRAND”

Erdélyi Ágnes (képünkön) élteti a szegeđi egyetem Móra-kollégiumát, de működteti a Grand Cafét is. Ő a Társadalmi-állampolgári Kuratórium Debreczeni Pál-díjazottja.

MUNKATÁRSUNKTÓL

- Nem a kultúra fő sodrában dolgozom, ezért örülök, hogy a munkám

észrevették - mondta Erdélyi Ágnes, a szegeđi egyetem Móra Ferenc Kollégiumának igazgatója, a Grand Café egyik alapítója.

Mindig közösségben gondolkodik - mondják róla méltatói. A szegeđi egyetem magyar-orosz szakos diplomáját megszerezve 1976 óta foglalkozik a mórásokkal, 1993-tól igazgatóként. Hívására érkezett Szegeđre például Bohumil Hrabal, Határ Győző, Ladik Katalin. A Móra a szabad szellem és a tolerancia műhelye. 1996-ban másokkal együtt megalapította a Grand Cafét. „A Grand”-ban mindig történik valami, lehet ott találkozni Jancsóval, Spiróval, Darvasival. A filmvetítések mellett könyvbemutatók, felolvasóestek, kiállítások is jól megférnek. Mindez nem lenne Erdélyi Ágnes nélkül. Aki szellemet sugároz, véleményt mond, értéket hordoz és teremt, és egyidejűleg pályázatot ír, támogatókhoz fordul, hogy a Grand működhessen.

DARVASI LÁSZLÓ

Amikor beáll az idegen

Egy igazi labdázóhelyetek van, és többnyire ugyanazok a kistagok és fazonok jönnek, két utca kölkei, lányok és fiúk vegyesen. Tizenhárom gyereken egy deka felesleges hús se, persze egy duci azért akad. Sok különbség nincsen köztetek, hasonló dorkók, ingecskék és klotgatyák, hasonló pántlikák és kisszoknyák, szandálók, trikók és blúzok jelentik a szerelést. Abban a ruhában áll be játszani, amelyben a boltba ment a háromhatvanas kenyéért, amelyben ebéd után beutazott a megyeszékhely kórházába a beteg nagymamához, és ez van rajta délután is, és még holnap, holnapután is. Ez a három napra tervezett fölszerelés, és különben is nyár van, szünidő, és soha nem lesz vége.

Csak kong, csak kong az üres iskola a templomkert mellett, ugyan ki emlékszik még a májusi orgonálóásra. Az izzadásnak nincs szaga, legfeljebb illata, s az arcmosás fölér egy gőzfürdővel. Kék-fehér szappan, a csap mellett a sárga tubusos Wu 2 sampon. Hogy akkor még milyen végtelenül hosszú volt egy délután! És milyen óriási az utcahajlat, ahol két bokor és két csenevész fa jelentette a kaput, az árokpart az egyik oldalvonalat, a földút széle a másikat! Itt játszottok nap mint nap, még rekkenő délutánban kezdve, de az alkonyati vörösrög, és még sokszor azon túl is, már sötétben, már gyér lámpafényben, hogy a labda olyanáná válik végig, mint a surranó menyét. És mindenki ismeri a másikat, ki lő nagyot távolról, ki hogy cselez, kit nem szabad felválni, mert bög, bög, és hazamegy, hogy majd jön a bátyja, a nénye, de persze nem jön senki, ő oldalog vissza tíz perc múlva, és ki szokott hamarabb elmenni, tíz percet kellene kibírni a sötétig, de a kis hülye már megy, nyikorog a biciklijé, és megy, mert agyonveri az anyja. Az összevezetés másnapig tart, a fájdalom öt percig, és ha a másik csapat gólt lő, akkor az nem gól, vagy csaltak, vagy több lehetőség nincs.

Néha ott áll egy tag az út mellett, mögötte port kavarnak a lovas kocsik, a Zsigulik, a körzeti megbízott kék hátú Wartburgja, és a körzeti orvos bogárhátú Volkswagenje, csak áll, és bámul benneteket, tegnap a piros segédmotor-kerékpárjával zörgött el a játék közben, újabban azzal jár, milyen típus, hát persze, hogy Verhovina, nem, nem, biztosan Riga, ezen lehet vitatkozni kicsit. És egyszer visszarúgta már a labdát is! Máshol is látjátok, amikor a városban, a piacon jártok, gödört ás a rendelő mögött, vagy áll a gombabódé söntésénél, és nagyon hangosan magyaráz. Már nincs is vele senki, de ő még mindig magyaráz. Nem szöke, inkább sárga a haja. És sárga a bajusza is, félreértett, rossz pamacs az orr alatt, és nem cipőben jár, hanem bakancsban, és aznap, a gombabódé söntésétől úgy megy haza, hogy támoilog.

Már az is rossz, hogy néha megáll mellettetek, és nézi, ahogyan játszottok. Nem tudjátok, miért, de ösztönötök még egészséges vészjelzője mégis rátok szól, ez nem egyszerű érdeklődés, és nem is szurkolás, ez valami más. Idegen anyag. Még nem tudjátok, hogy ami odavonzza hozzátok a betonozás, a bontás, a salakozás, a talicskázás, a cementhordás, és a jó ég tudja, még miféle szörnyű munkák után, inkább mélyrétegi éhség, mint bármilyen más, inkább a szájkás, szomorú vágy, melyet kielégíteni sem ti, sem más, sem pedig a játék nem képes már. Nem, ekkor még csak a fenyegetést érzitek, mely a jelenlétéből árad, holott nem szól ő, és még véletlenül se tenne bántó mozdulatot.

Egy nap aztán feléje gurult a labda, és ő hajolt, kézbe vette, és nem rúgta vissza, hanem egyszerűen visszahozta. Lett egy kis csend, izzadság indul alá a homlokról, belefolyik a szembe, hunyorgás, hunyorgás.

És akkor azt mondja, hogy játszana kicsit. Ezt senki nem érti. Hogy beállna valamelyik csapatba, melyikbe. Olyan valóságos-

len ez az egész, mintha hirtelen egy másik élet kezdődne veletek, hiszen ő nagy, ti kicsik vagytok, ő erős, ti gyengék, rajta bakancs van, rajtatok dorkó, és különben is. Hogy hova álljon, kérdi újra.

Valaki tétován megszólal, oda, és a másik téréltre mutat, ne velük legyen, legyen azokkal, a többiekkel, ha már. Nem vár választ, jól van, beáll, még a munkás zakóját se veszi le, de a labdát maga elé teszi, kezdetjük?

Te jó ég, ez meg se nézte, kivel van! Apafej, apafej, ennek szaga van, két méterre állok tőle, és érzem a szagát! Az a kapu?, kérde, és a kerítésre mutat. Nem, az a két kicsi törzs ott. Jól van, bólint, és már rúgja is. Belebikáz. Belebikáz a labdába, és utána rohan.

Nagyon hamar kiderül, hogy képtelen futni vagy kocogni, nem tud megállni, csak rohanni tud. Nagyokat bikáz, rohan, és akkorákat rúg a kurva bakancsával, hogy tíz perc múlva már ketten sírnak. Nem állnak ki, nem mernek, csak sírnak. Ez meg nem látja, nem érzi, mit lehet. Nem tud cselezni, nem passzol, egyszer sem passzol, csak felrúg, ellök, feldönt, eltípor, és belebikáz. Néma a játék, nincs szó, évődés, gúnyolódás, örömkialtás. Nem lehet beszélni. Ő sem beszél, csak liheg, fut, ellök, belebikáz.

És amikor vége, mert valahogy vége lesz, nem köszöni meg, nem köszön, szó nélkül elmegy.

Ettől a naptól fogva félve játszottok.

Ha halljátok a Riga vagy a Verhovina hangját, az árokba ugrotok, lapulás, lapulás. Üristen, befordult az utcán, gyalog jön! Pedig már soha nem áll meg. A labdát se hozza vissza.

És ha felétek néz, akkor sem lát benneteket. Mintha nem is emlékezne rá, hogy egyszer játszott veletek. Pedig a Kicsinek még a nyár végén is fáj a bokája, ahol a kurva bakancsa eltalálta.